

AfiŖe ıkmak
Yılmaz Aysan

İletişim Yayınları 1836
ISBN-13: 978-975-05-1135-6
© 2013 Yılmaz Aysan
© 2013 İletişim Yayınları
1. Baskı 2013, İstanbul
2. Baskı 2013, İstanbul

Kitap tasarımı ve uygulama
Yılmaz Aysan

Söyleşiler
Esra Yıldız, Ebru Seyhan, Yılmaz Aysan

Resim altı metinleri
Ebru Seyhan, Yılmaz Aysan

Müzik bölümü resim altı metinleri
Emek Can Tülüş

Kapak resmi
Yılmaz Aysan, "Rebel", Tuval Üzerine Akrilik, 2009

Düzeltili ve dizin
Cem Tüzün

Baskı ve Cilt **Sena Ofset** . SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar sitesi B Blok 6. kat No. 7NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları . SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60 • Faks: 212. 516 12 58

AfiŖe ıkımak

1963-1980: Solun Görsel Serüveni
Yılmaz Aysan

Esra Yıldız

1981 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü'nde lisans, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladı; yüksek lisans eğitimi sırasında bir süre felsefe eğitimi gördü. 2010-11 arasında Technische Universität Berlin Tarih ve Sanat Tarihi Bölümü'nde doktora çalışmasını sürdürdü. En son Yüksel Arslan Retrospektifi'nin koordinatörlüğünü üstlendiği İstanbul Bilgi Üniversitesi, santralistanbul'da, 2005-10 arası çağdaş sanat sergilerinin hazırlanması ve koordinasyonunda çalıştı; yine aynı dönemde İstanbul Bilgi Üniversitesi ve santralistanbul yayınları için editörlük yaptı. Işık Üniversitesi "Görsel Sanatlar" lisans ve "Sanat Kuramı ve Eleştirisi" yüksek lisans programlarında ders vermektedir. *Sayfalar Arasında Bir Gölge: Sahaf Vahan* (2010) ve *Başkalarının Sesleri* (2013) belgesel filmlerinin yönetmenidir.

Ebru Seyhan

1977 yılında Kars'ta doğdu. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli gazete ve dergilerde muhabirlik ve editörlük yaptı. Bir reklam ajansında metin yazarı olarak çalışıyor. Çeşitli projeler için editörlük ve metin yazarlığı yapıyor.

Emek Can Tülüş

1977'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Mimar Sinan Üniversitesi Resim Bölümü'nden mezun oldu. 1993-94 yıllarında punk ve hardcore müziklere yer veren "underground fanzin"ler yayınladı. 1998-99 yıllarında Yaşam Radyo'da "Tehlikeli Adamlar" programını hazırladı ve sundu. Çeşitli gazete ve dergilerde karikatürist ve illüstratör olarak çalıştı. İlk plağını 13 yaşında satın aldı. Plak biriktirmeye ve DJ'lik yapmaya devam ederek, Kadıköy'de Zoltan Records isimli dükkânı işletmektedir.

Yılmaz Aysan

1953 doğumlu olan Yılmaz Aysan, çalışmalarını İstanbul'da sürdüren bir sanatçı, grafik tasarımcı ve araştırmacıdır. 1970'te Ankara Fen Lisesi ve 1976'da ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden mezun olan ve 1980'de aynı fakültede "Dış Duvar Resimleri (Extra Murals)" konulu yüksek lisans tezini tamamlayan sanatçı, 1998'den bu yana, İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde dersler vermektedir.

1970-76 yılları arasında öğrenci olduğu ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde politik ve kültürel afiş tasarımları yaptı, arkadaşlarıyla beraber serigrafi yapmayı öğrendi ve uyguladı. 1976-80 yılları arasında Ankara'da, başta Mimarlar Odası olmak üzere, TMMOB, Çağdaş Sahne Kültür Merkezi, Köy-Koop gibi kuruluşların çeşitli afiş, broşür, dergi kapağı gibi grafik tasarımlarını yaptı ve kendi serigrafi atölyesinde bazılarının baskılarını gerçekleştirdi. İlk ödülünü, 1981'de Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Afiş Yarışması'nda aldı ve daha sonra çeşitli grafik tasarımlarıyla ulusal ve uluslararası ödüllere layık görüldü. Mayıs 2008'de '68 Afişleri, ODTÜ Devrimci Afiş Atölyesinin Öyküsü isimli kitabı Metis Yayınları'ndan yayınlandı.

1983'te İstanbul Sanat Bayramı kapsamında düzenlenen Sanatta Yeni Eğilimler yarışmasında "Yalnızım" isimli yapıtıyla bronz madalya aldı. İlk kişisel sergisini, 1985 yılında Ankara Siyah Beyaz Sanat Galerisi'nde açtı. 1988-97 yılları arasında sanatçı arkadaşlarıyla "Koridor Gönderi Yapıtı" hazırladı. İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde "Özel Şeyler" adıyla kişisel bir sergi gerçekleştirdi. İstanbul Sanat Fuarı 1994 (Boxes of Curiosities) ve Art İstanbul 2004'te (Harmonia Mundi) eserleri sergilenen sanatçı, kişisel sergilerin yanı sıra pek çok karma sergiye de katıldı. 2009'da "Rebel" isimli, '68'lerin popüler politik ikonları üzerine iki sergi gerçekleştirdi.

Evli ve iki çocuk babası Aysan, İstanbul'da kendi atölyesinde sanat ve tasarım çalışmalarını sürdürmektedir.

Teşekkür

Ahmet Asena

Ahmet Soner

Ahmet Sönmez

Akın Atauz

Ali Artun

Ali Erdemci

Aydan Keskin Balamir

Aydın Karadöller

Ayşegül Sönmez

Bilal Sadi Oğuz

Bülent Erkmen

Celil Oker

Çetin Ünalın

DİSK Arşivi

Ebru Seyhan

Emek Can Tülüş

Emre Senan

Eray Makal

Erkal Yavi

Erkmen Savaşkan

Ertuğrul Kürkçü

Esra Yıldız

Ferit Erkman

Güllü Aybar

Gürol Gerçel

Haldun Dostoğlu

Hasan Barutçu

İnci Aysan

İnci Tuğsavul Özgüden

Kemal Akıncı

Lokman Şahin

Mehmet Rasgelener

Mehmet Sinan Niyazioğlu

Mehmet Toker

Mete Sönmez

Metin Deniz

Murat Belge

Nurettin Çalıřkan

Orhan Taylan

Osman Kavala

Sadık Karamustafa

Sait Kozacıoğlu

Sait Maden

SALT Arşivi

Selçuk Demirel

Selim İmamoğlu

Semih Sökmen

Suha Özkan

Sungu Çapan

Şadi Samer

Tamer Deniz

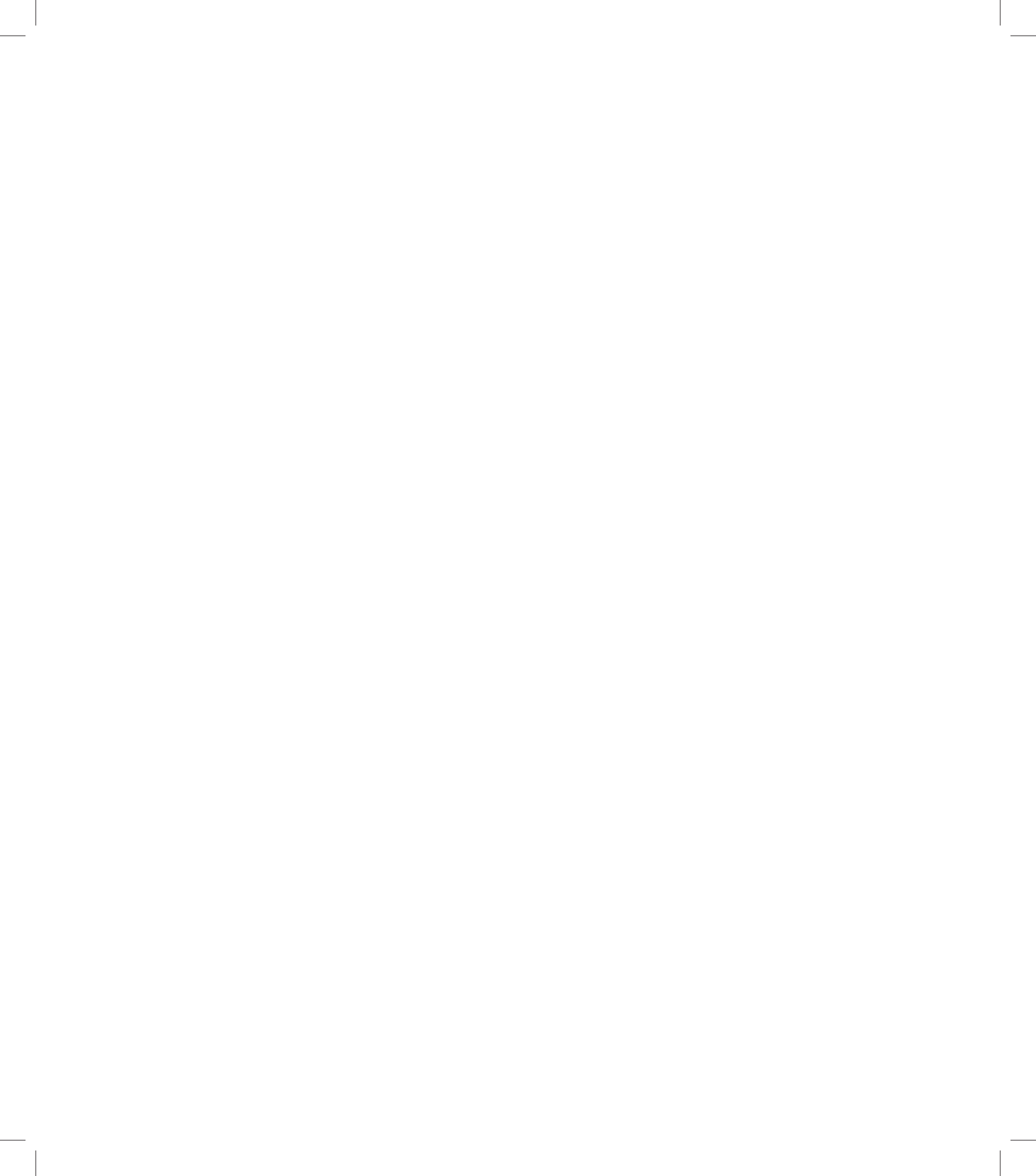
Tan Oral

Tonguç Yaşar

Tuğrul Paşaoğlu

Vasıf Kortun

Yücel Arslan Plak Koleksiyonu

İçindekiler

İletişim Yayınları 30. Yılı'nı Deviriyor.....	8
Afişe Çıkmak Yılmaz Aysan	11
<i>Sosyal Adalet</i> , <i>Ant</i> Desenleri ve Kitap Kapakları ile Abidin Dino	14
Abidin Dino'nun TİP Ambleminin Öyküsü	25
<i>Yön</i> Dergisi Kapakları	34
Sait Maden	36
Tonguç Yaşar	42
<i>Ant</i> Yayınları Görsel Sorumlusu İnci Tuğsavul Özgüden	44
<i>Yürüyüş</i> Dergisi Kapaklarıyla İbrahim Niyazioğlu	62
<i>Sosyal Adalet</i> ve <i>Ant</i> Dergilerinden Kitap Kapaklarına Mehmet Sönmez	74
"Mehmet Sönmez benim çok yakın bir arkadaşımdı..." Murat Belge	98
ODTÜ Devrimci Afiş Atölyesi 1968-1971:	
Ertuğrul Kürkçü, Hasan Barutçu, Ali Artun, Ahmet Sönmez, Sait Kozacıoğlu	102
Devrim İçin Hareket Tiyatrosu'ndan Grafik Tasarıma Sadık Karamustafa	158
<i>Yeraltı Maden-İş</i> Gazetesinden Dayanışma Afişlerine Selçuk Demirel	182
Kemal Akıncı	214
Fotoğraflarla 1978'de Duvarlar Selim İmamoğlu	216
1975 ODTÜ Direniş Afiş Atölyesi Mehmet Toker	222
Ahmet Asena ile Afişe Çıkmak	236
1977-1978'de Ankara Duvar Fotoğrafları	240
Fatsa Şenliği'nden <i>Demokrat</i> Dergisine Emre Senan	250
Afiş, Dergi Kapakları, Çeşitli Grafikler ve Diğer Propaganda Malzemeleri ile Siyasi, Sosyal ve Kültürel Hareketler	272
TİP (1961), <i>Emek</i> Dergisi, SGÖ, TİP (1975), FKF, İYTOYB, İTÜTB-İTÜTOTB, RKÖB, SD, TDGF Dev-Genç; Dev-Genç (1975), Dev-Yol, Kurtuluş, Halkın Kurtuluşu, YDGD, TSİP, TKP, İGD, İKD, DİSK ve Sendikalar, Nâzım Hikmet, Yurtdışı Dayanışma Afişleri, Meslek Odaları, Belediye, Dernekler, Kültür Merkezleri, Şenlikler...	
Yıldız/Güneş/Yumruk'un Öyküsü Şadi Samer	302
Ferit Erkman	310
Bülent Erkmen	318
Fotoğraflarla 1 Mayıs 1978 Taksim	340
Orhan Taylan	362
Tan Oral ve <i>DİSK</i> Dergisi	368
Tiyatro ve Sinema Yayınları	394
Erkal Yavi	400
Metin Deniz	408
Sungu Çapan ve Sinematek - <i>Yeni Sinema</i> Dergisi	416
Ahmet Soner anlatıyor: Genç Sinema Olayı	420
Plak ve Kaset Kapaklarıyla Devrimci Müzik, Emek Can Tülüş	428

İletişim Yayınları 30. Yılına Deviriyor

12 Eylül 1980 Askerî Darbesi'nden üç sene sonra kurulmuştuk.

Kuruluş hikâyemizi anlatırken hep 12 Eylül'le başlıyoruz lafa.

Çünkü İletişim Yayınları, 12 Eylül Darbesi'nin ve askerî rejiminin karanlığı içinde kurulmuştu. Toplum bir kışla nizamına kısıtılmaya çalışılıyordu, şarkılardan kıyafetlere her şey gözetim altındaydı. Devlet yasal (idam) ve yasadışı (işkencede ölüm, "kaybetme"...) yollarla, elini hiç korkak alıştırmasın öldürüyordu. Bir işveren örgütü yöneticisi, "Yirmi yıl işçiler çok güldü biz ağladık, şimdi sıra bizde," demekten çekinmeyecek kadar rahat ve muzaffer görüyordu kendini.

Biz, o kâbustan çıkmaya çalıştık. Demokrasiye, özgür iradeye, insan onuruna, vatandaşlık ve insanlık fikrine alan açılmasına katkımız olsun istedik. Elimizden gelen, aklımızın erdiği yolla, yayın yoluyla yapmaya giriştik bunu. Bilirsiniz, Türkiye'de devlet ve hukuk dilinde "yayın yoluyla" ibaresi, bir fiilin cürmünü ağırlaştırmanın gerekçesi olarak geçer. Ona yakın dergi, bir dizi ansiklopedik yayın ve iki bine yakın kitapla kat ettiğimiz bu yolda, az buçuk bir cürmümüz olduysa, ne mutlu bize.

O günlerde, 12 Eylül'e kem gözle bakanlara, '80 öncesine atıfta bulunurken kahredici bir dille konuşmayanlara, "12 Eylül öncesine dönmek istiyor," ithamıyla kaş çatılırdı, tehditle karışık. Eh, biz de 12 Eylül öncesine dönmek isteyenlerdendik. 12 Eylül öncesini topyekûn yücelttiğimizden değil. Can kayıplarının gündeliklediği bir iç savaş ortamını kim özleyebilir? Ama 12 Eylül öncesi sadece o muydu? 12 Eylül öncesi, 1970'li yıllar, uzun bir tek parti rejiminden, parlamenter-demokratik ama otoriter bir tek parti iktidarından ve iki askerî darbeden geçmiş olan Türkiye toplumunun reşit olmaya çalıştığı bir dönemdi. Politika parlamentoya kısılmaktan çıkıyor, hayatın her alanına yayılıyor, "halka iniyordu". Bütün otoritelerin sarsıldığı bir zamandı. İnsanlar farklılıklarla karşılaşılıyor, ayrışıyorlardı. Ayrışma, evet, büyük bir husumet ve kutuplaşmayla beraber, müthiş bir arayış

dinamiğini harekete geçirmişti. Hevesle, tutkuyla ve müthiş bir enerjiyle, deneye yanla yapıyor, yaratılıyor, üretiliyordu. 12 Eylül, ekonomi-politik anlamının ötesinde, bu atılım ruhunu, bu yaratıcı arayışı kafese kapatan bir dar kafalılığın iktidarıydı. İşte onun için de, yayın yoluyla direnmenin özel bir anlamı vardı: Zihin açmaya ihtiyaç her zamankinden fazlaydı – ve kitaplar, düşünce, edebiyat... Bunlar zihin açarlar.

Evet, İletişim Yayınları'nı kuranlar, 12 Eylül öncesinden gözlerini, gönüllerini ayıramıyorlardı. Melankolik bir özlemle değil, serinkanlı ve eleştirel bir değerlilikle bakıyorlardı, kendilerini de biçimlendirmiş olan '70'li yıllara. '70'li yıllardan gelen o "efendimiz acemilik" tohumu, sabahlara kadar konuşup tartışma heyecanı olmasaydı, bu yayınevi bu kadar seneyi sağ çıkaramazdı herhalde.

Demek, bizim o zamanlara bir borcumuz var. Demek, 12 Eylül öncesi, '70'ler ('60'ların sonlarına kadar uzatalım bunu isterseniz), bir nostalji konusu değil, gölgesi bugünlere kadar düşen özel bir zaman. Öyleyse, 30. yılımızı kutlamak için, elinizdeki kitaptan iyisi bulunamazdı.

Yılmaz Aysan'ın aşkla yürüttüğü bir belgeleme çalışmasına dayanan kitabı, '70'lerin "aura"sını gözümüzün önüne getiriyor. O dönemin genç insanların anlatma, müdahale etme, ses çıkarma, bir şeyler yapma, kısacası dünyaya katılma iştahını gösteriyor bize. Televizyonun siyah-beyaz tek kanal, bilgisayar teknolojisinin laboratuvar aşamasında, sosyal medyanın olsa olsa hayal hanesinde olduğu bir zamanda, mütevazı iletişim yollarını kullanmaktaki yaratıcılığı gösteriyor.

Yılmaz Aysan'a, bu güzel doğum günü armağanı için teşekkür borçluyuz. Okurlarımıza teşekkürümüzü, bu armağanı paylaşarak sunuyoruz.

İletişim Yayınları

